

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365
4100 AJ Culemborg
tel: 0345-512710
fax: 0345-519849
www.buwa.nl

Buro SRO
dhr. C.M. Vaartjes
't Goylaan 11
3525 AA Utrecht

datum: 29 september 2011
ons kenmerk: 11-295/11.13093/AnnKo
uw kenmerk: Mail 16-05-2011
auteur: A.D.G. Koopman
projectleider: A.D.G. Koopman
kwaliteitscontrole: M. van der Valk
status: Eindversie

Verslag inventarisatie vleermuizen Patrimoniumbuurt, Hillegom

Inleiding

De Patrimoniumbuurt wordt gerenoveerd, waarbij ook woningen worden gesloopt en herbouwd. Hierbij zal rekening gehouden moeten worden met het huidige voorkomen van soorten die beschermd zijn krachtens de Flora- en faunawet¹. Bureau Waardenburg heeft in dit kader een inventarisatie uitgevoerd naar de betekenis van het plangebied voor vleermuizen. Tevens is aandacht geschonken aan broedvogels zoals mussen en gierzwaluwen. Deze notitie geeft verslag van onze bevindingen.

Planlocatie

De Patrimoniumbuurt ligt in het noorden van Hillegom aan de oostzijde van de Weeresteinstraat. De buurt is in 1924-'25 gebouwd op initiatief van de in 1920 opgerichte woningbouwvereniging Patrimonium, om te voorzien in een complex arbeiderswoningen. Het is een besloten buurtje met het karakter van een hofje. De toegangsweg aan de westzijde leidt naar het Patrimoniumplein waar in een rechthoek 15 blokjes met twee-onder-een-kap-woningen. Achter het plein bevindt zich een speeltuin. Aan de Talmastraat (zuidrand buurt) en de Van Vlietstraat (noord- en oostrand) bevinden zich langerekte woningblokken. De huizen zijn opgetrokken uit baksteen metselwerk met een pannendak. De directe omgeving van de Patrimoniumbuurt omvat bedrijventerreinen en sportvelden.

¹ Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van de Flora- en faunawet. In de Flora- en faunawet worden drie beschermingsregimes onderscheiden. Voor soorten uit Tabel 1 geldt vrijstelling van verbodsbepalingen bij werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. In voorkomende gevallen hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd. Voor soorten van Tabel 2 of 3 geldt geen vrijstelling en kan aanvraag van een ontheffing aan de orde zijn bij overtreding van verbodsbepalingen. In de lopende tekst is per beschermde soort aangegeven in welke categorie deze is opgenomen.

Voorgenomen ingreep

De voorgenomen ingreep omvat de sloop van de woningblokken aan het Patrimoniumplein en vervangende nieuwbouw. Het overige deel van de wijk wordt gerenoveerd. In de nieuwe situatie worden de woningen weer in blokjes rond het Patrimoniumplein gegroepeerd, echter met meer woningen per blok. De nieuwbouw is voorzien in 2012 volgens een systeem van snelbouw, gebruikmakend van voorgefabriceerde elementen, waardoor sloop en nieuwbouw van een woning binnen een half jaar kan worden gerealiseerd.

In 2011 een natuuronderzoek uitgevoerd door LANECO (2011). De conclusie was dat nader onderzoek naar vogels en vleermuizen noodzakelijk is.

Methodiek

Het onderzoek is uitgevoerd gedurende diverse tijdstippen in de nacht bij gunstig weer, dwz droog, weinig of geen wind en een temperatuur van minstens 10 graden Celsius. Er is gebruik gemaakt van een vleermuisdetector (Pettersson D100). Met name is gelet op het belang van het plangebied als verblijfplaats, foerageergebied en vliegroute. Hiervoor is tijdens schemering gepost bij bebouwing en bomen om uitvliegende dieren waar te nemen, vervolgens is het gebied doorlopen en zijn potentieel geschikte locaties bezocht. Aanvullend is de directe omgeving van de te slopen woningen bekeken. Ook is gebruik gemaakt van een zaklamp om extra informatie te verkrijgen over het gedrag van vleermuizen. Waarnemingen van vleermuizen zijn op plattegrond ingetekend.

Het onderzoek naar zomerverblijfplaatsen heeft plaatsgevonden op:

31 mei 2011 tussen 22.15-23.45 uur;

22 juni 2011 tussen 0.15-2.00 uur;

20 juli 2011 tussen 3.00-5.15 uur.

Het onderzoek naar paringsterritoria nazomer heeft plaatsgevonden op:

17 augustus 2011 tussen 0.00-1.00 uur;

12 september 2011 tussen 0.30-2.00 uur.

Gelijktijdig is aandacht geschonken aan de broedvogels met vaste rust- en verblijfplaatsen huismus en gierwaluw. Onderzoeksrondes hebben op 31 mei, 20 juli en 30 augustus plaatsgevonden. Huismussen broeden in de periode maart tot en met augustus en kunnen drie legsels hebben. Gierwaluw broedt in mei-juni en brengt één legsel groot. In combinatie met het beperkte grootte van het onderzoeksgebied zijn deze drie bezoeken voldoende om een volledig inzicht te verkrijgen in de aanwezigheid van betreffende nestplaatsen.

Aanvullend op het terreinbezoek heeft beperkt bronnenonderzoek plaatsgevonden. Voor een actueel overzicht van beschermde soorten die in de regio voorkomen zijn online beschikbare bronnen geraadpleegd, waaronder de NDFF (telmee.nl, waarneming.nl).

Resultaten

Vleermuizen

Er zijn geen verblijfplaatsen (ook geen kraamkolonies) van vleermuizen in de woningen vastgesteld.

Er zijn diverse toegankelijke verblijfmogelijkheden tussen dakpannen en beschot in de dakrand bij de zijgevels. Het dak zelf heeft waarschijnlijk tussen de pannen en het beschot te weinig ruimte, maar in de dakrand lijken grotere ruimtes te zitten die toegankelijk zijn (stukjes dakpan of cement zijn afgebroken). Incidenteel kortdurend verblijf in de daken van een enkele solitaire vleermuis is mogelijk. De spouwmuren zijn voorzien van open stootvoegen, maar zijn te smal (≤ 1 cm) voor gebruik door vleermuizen. De spouwmuren kunnen mogelijk via het dak worden bereikt.

Gedurende het onderzoek in de periode mei-augustus is alleen gewone dwergvleermuis waargenomen. In de wijk is een lage activiteit vastgesteld. Alleen jagende vleermuizen zijn waargenomen. De oostzijde van het gebied vormt een aantrekkelijker jachtlocatie dan direct rond de woningen.

Het maximum aantal gewone dwergvleermuizen in de wijk in de periode mei-augustus was 7 exemplaren op 31 mei, jagend rond de bomen in de noordoosthoek van het plein, achter de huizen daar en bij de woningblokken in de Van Vlietstraat. Een groter aantal jagende exemplaren (10-15) is aangetroffen boven een sloot aan de rand van het bedrijventerrein ten oosten van Patrimonium. Gedurende de zomer groeide dit water geheel dicht met kroosvaren en werd later nauwelijks meer door vleermuizen bezocht.

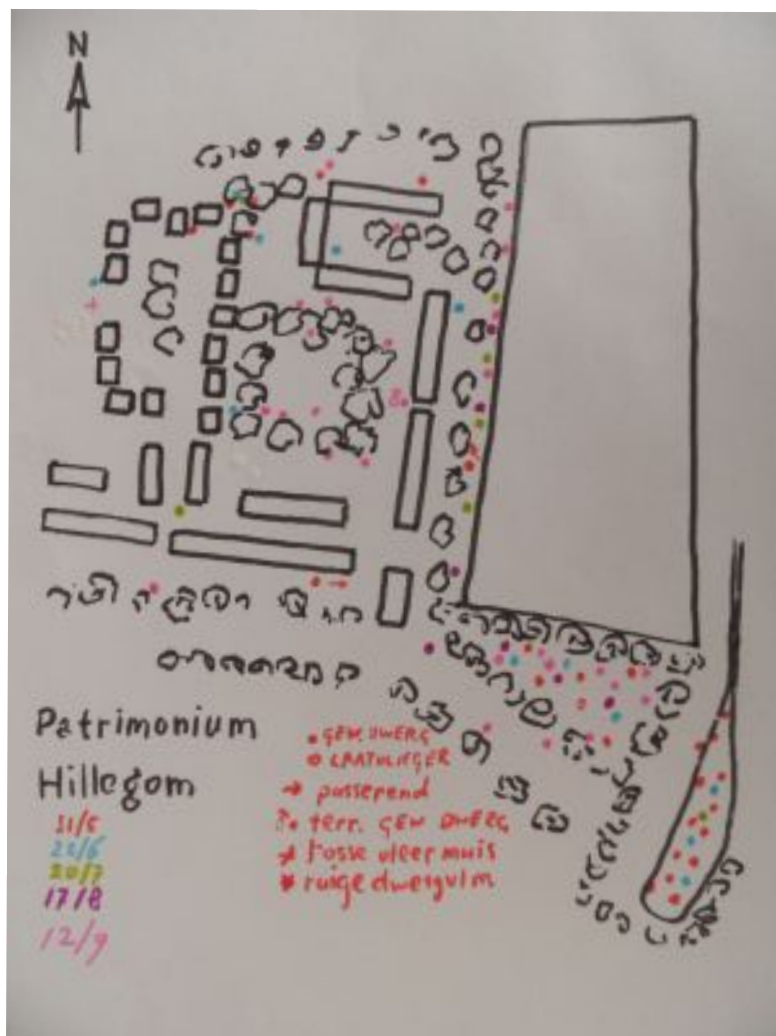
Ook de parkeerplaats van de sportvelden is van enige betekenis voor jagende vleermuizen. De parkeerplaats is met populieren omzoomd en ligt net zuidoostelijk van het onderzoeksgebied Patrimonium. Op 31/5 zijn daar circa 5 gewone dwergvleermuizen en een laatvlieger waargenomen. Bij latere bezoeken is laatvlieger niet meer waargenomen.

Het najaarsonderzoek heeft slechts één baltsend (roepend) mannetje gewone dwergvleermuis opgeleverd ten oosten van het speelterrein (12 september). Verder is op 12 september nog een jagende ruige dwergvleermuis waargenomen bij de parkeerplaats van de sportvelden. Hij vloog temidden van een groepje jagende gewone dwergvleermuizen. Tot slot is dezelfde avond één rosse vleermuis hoog overvliegend waargenomen ter hoogte van het Patrimoniumplein.

Zwermgedrag bij de te renoveren of te slopen woningen is gedurende het onderzoek niet waargenomen. Er is geen aanwijzing gevonden dat er vleermuizen overwinteren in de wijk.

Bronnenonderzoek op internet heeft plaatsgevonden op telmee.nl en waarneming.nl.

Op waarneming.nl is een laatvliegerkolonie gemeld in de pastorie van de kerk aan de Mariastraat (op circa 1200 meter van de Patrimoniumbuurt) en enkele jagende exemplaren verspreid in de gemeente tussen 2008 en heden. Rosse vleermuis wordt ook verspreid over de gemeente waargenomen. Ruige dwergvleermuis wordt hoofdzakelijk in het open agrarisch gebied ten westen van Hillegom waargenomen. Gewone grootoorvleermuis is in het Van Nispenpark (waar ook de pastorie met laatvliegers staat) waargenomen in 2008. Op telmee.nl zijn zeer weinig waarnemingen van vleermuizen geregistreerd binnen Hillegom.

Afbeelding 1. Waarnemingen van vleermuizen Patrimonium Hillegom

Vogels

Vanwege de voorgenomen sloop is tevens aandacht gegeven aan enkele soorten die in de bebouwing kunnen broeden en waarvan de nestplaats jaarrond is beschermd: huismus en gierzwaluw.

LANECO meldt nestindicatief gedrag van een huismus in de noordoosthoek van de wijk. In het voorliggende onderzoek zijn alleen huismussen waargenomen aan de achterzijde van de woningen aan de Talmastraat, in de tuintjes en in de coniferen haag die de buurt aan de zuidrand begrenst. Aanwijzingen voor broedlocaties in de te slopen woningen zijn niet gevonden. Gierzwaluwen zijn niet waargenomen.

Rugstreeppad

In mei zijn vanuit Patrimonium roepende rugstreeppadden gehoord. Deze bevinden zich buiten het plangebied in de Vosse- en Weerlanerpolder. In juli zijn enkele roepende exemplaren op kortere afstand gehoord, mogelijk verbleven deze in de sloot aan de noordzijde van de sportvelden. Patrimonium vormt feitelijk geschikt landbiotoop (tuinen en achterommetjes), echter geschikt voortplantingswater ontbreekt. Op waarneming.nl wordt deze soort slechts 1x gemeld vanuit het agrarische gebied ten westen van Hillegom. Op telmee.nl zijn geen waarnemingen bekend uit de directe omgeving (<3 km) van Hillegom. Rugstreeppad is strikt beschermd conform Tabel 3 Flora- en faunawet.

Effecten

Momenteel zijn er geen aanwijzingen dat verblijfplaatsen van vleermuizen en huismussen aanwezig zijn in het plangebied Patrimonium. Sloop kan derhalve plaatsvinden door enkele dagen voorafgaand aan de daadwerkelijke sloop de panden te strippen (ontdoen van dakpannen en openen van spouwmuren), zodat de panden ongeschikt raken voor incidenteel verblijf.

In de omgeving zijn rugstreeppadden aanwezig. Rugstreeppadden zijn mobiele dieren en kunnen zich gemakkelijk vestigen in tijdelijke wateren op bouwplaatsen. Het dichtstbijzijnde voortplantingsgebied ligt op tenminste 200 meter. Tussen het voortplantingsgebied en het plangebied liggen sportvelden en bedrijventerreinen. Een kans dat rugstreeppad wordt aangetroffen in het plangebied is derhalve aanwezig. Ongewenste vestiging van rugstreeppad op de bouwlocatie kan worden voorkomen door de bouwplaats met een paddenscherm af te schermen.

Bij het eventueel verwijderen van bomen en struiken zal verstoring van broedvogels voorkomen moeten worden. Dit kan door bomen en struiken buiten het broedseizoen te verwijderen. Het rooien van beplanting binnen het broedseizoen is mogelijk indien is vastgesteld dat er met deze werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord. Voor het broedseizoen wordt in het kader van de Flora- en faunawet geen standaard periode gehanteerd. Het broedseizoen verschilt per soort. Globaal moet rekening gehouden worden met de periode 15 maart tm 15 juli.

Conclusie

Bij de sloop en renovatie van de woningen in het plangebied worden geen effecten verwacht op beschermde soorten. Overtreding verbodsbepalingen wordt uitgesloten door het uitvoeren van de genoemde beperkte (preventieve) maatregelen. Een ontheffing en nader onderzoek wordt niet nodig geacht.

Literatuur

LANECO, 2011. Quick scan flora en fauna. Patrimoniumbuurt te Hillegom. Kenmerk 04.11.01
www.telmee.nl
www.waarneming.nl
www.vogelbescherming.nl

Voor vragen over deze notitie kunt u contact opnemen met de projectleider mevrouw A.D.G. Koopman.

Akkoord voor uitgave:

G.F.J. Smit
Teamleider

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv; opdrachtgever vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / Bureau SRO

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig BRL 9990:2001 / ISO 9001:2001.

Bijlage 1 Foto's

Patrimoniumplein in noordoostelijke richting, in hoek bij boom en achter de huizen foerageerplaats gewone dwergvleermuis

Patrimoniumplein naar het zuiden gezien

detail dakhoek: wegkruipmogelijkheid vleermuizen, mogelijke nestelplaats huismus

kapotte dakrand, wegkruipmogelijkheid voor vleermuizen

detail open stootvoeg, ze zijn voor vleermuizen te smal

parkeerplaats met populieren, foerageerplaats vleermuizen

speeltuin met aan de rand lindes, soms foeragerende gewone dwergvleermuis

sloot langs de Van Vlietstraat, frequent bezochte foerageerplaats gewone dwergvleermuis

Breed slooteinde tussen parkeerplaats sportvelden en bedrijventerrein. Eind mei vlogen hier 10-15 foeragerende gewone dwergvleermuizen, maar in de zomer groeit het water volledig dicht met kroosvaren en is als foerageerplaats niet meer in trek.